

"זכור את יום השבת לקדשו"

ערך הליבה: שבת- לגוף ולנשמה !

שבת. יש משהו במילה הזו שכבר ממלא אותנו בתחושה של רוגע, נחת, שלווה. כשמעמיקים את המבט, מגלים שלשבת יש אמירה מוסרית, חינוכית וחברתית. בשבת אנחנו זוכרים את עבודת מצרים, ומתוך כך בוחרים להשתחרר מה"עבודת" שלנו- לכסף, למעמד, לגירוויים הרבים שמציפים אותנו כל השבוע.

השבת הינה יום המנוחה הרשמי של מדינת ישראל- בו אזרחים רבים שובתים מעבודתם וזוכים לזמן איכות עם המשפחה ולמילוי מצברים- גופניים ונפשיים.

השבת מכונה בפיוטים "מעין עולם הבא"- פיסה קטנה של גן עדן. יום שניתן להתחבר בו לרוחניות, לערכים החשובים לנו באמת. יום בו ניתן לעצור ולעשות חשבון נפש עם עצמנו.

השבת במקורותינו היא יום מקודש המעיד על "מעשה בראשית"- בו אלוקים ברא את העולם בשישה ימים ונח ביום השביעי. יום זה מסמל את הברית המיוחדת של עם ישראל עם אלוקים "אות היא לעולמי עד ביני וביניכם".

השבת בישראל כיום מזמנת פולמוסים רבים- פתיחת עסקים בשבת, תחבורה ציבורית בשבת ועוד..

אסור שפולמוסים אלו ישכחו מאתנו את המהות האמיתית של השבת ואת המשמעויות הנפלאות שיכול כל אחד ליצוק לשבת שלו- חילוני ודתי כאחד.

"אמר הקב"ה למשה- מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל" (מסכת שבת)

השבת היא מתנה טובה. מתנה של שקט, מנוחה, רוחניות, משפחה, שיוויון. בואו נשמור על המתנה הטובה שלנו !

סיכום הסדנא :

- דיברנו על מרוץ החיים השוחק ותפקידה החיוני של השבת כנקודת עצירה, חשיבה וחיבור מחודש לעצמי.
- הכרנו שני ציוויים העוסקים בשבת- "זכור" מול "שמור". "זכור"- מעשים שאנו עושים בשבת על מנת לעשותה משמעותית עבורנו. "שמור"- מעשים שלא נעשה על מנת לשמור את השבת כמו- לא לעבוד.
- הכרנו חלק מטקסי השבת - קבלת שבת, קידוש, סעודות שבת, הדלקת נרות, הבדלה- כאמצעים המחברים אותנו לעצמנו, למשפחתנו ולמסורת היהודית.
- השבת עשירה במשמעויות. התלמידים נחשפו אליהם והבינו כי ביכולתם לבחור את השבת שלהם ולעשותה למשמעותית יותר עבורם ועבור משפחתם. סיכמנו בדברי אחד העם "אפשר לומר בלי שום הפרזה- כי יותר משישראל שמרו את השבת שמרה השבת אותם".

הצעות לפעילות המשך בכיתה :

1. מתנת השבת-

משמיעים לתלמידים את השיר "מתנות קטנות"/רמי קליינשטיין

https://www.youtube.com/watch?v=pn_p5_8taxg

ומחלקים/ מקרינים את מילות השיר-

מתנות קטנות		
השמש כמו הדאגות לאט נמחקת מנגינות פשוטות זוחלות מהחלון ושום סערה כבר לא תסתיר פה את השקט	אל אושר קטן אל אותו שיר ישן שעובר אצלנו במשך דורות	מחבר: נועם חורב מבצע: רמי קליינשטיין
מתנות קטנות ...	מתנות קטנות מישהו שלח לי מתנות קטנות רסיסים של כוונה עיגולים של אמונה	זה עוד יום שישי נושם את האוויר האור והצל משחקים שוב תופסת השולחן ערוך
כי בנו בחרת ואותנו קדשת ברוך אתה ה' מקדש השבת והריח הזה ששורט את הלב מתגנב מתגנב ופותח דלתות אל אושר קטן אל אותו שיר ישן שעובר אצלנו במשך דורות	מתנות קטנות כמו הכוח לקבל את מה שאין את מה שיש מה עוד אפשר כבר לבקש זה עוד יום שישי מרפסת ועיתון	שיירות ילדות על הקיר שיירות לבנות חוזרות מבית כנסת והריח הזה ששורט לי את הלב מתגנב מתגנב ופותח דלתות

דיון בעקבות השיר-

- נועם חורב מתאר בשיר סימנים לבואה של השבת. מהם? (= שקיעה, שולחן ערוך, ריח האוכל, אנשים בבגדים לבנים חוזרים מבית כנסת- לתת לתלמידים לפצח לבד את הדברים הללו הרמוזים בשיר)
- תארו את התחושה שלכם כשנכנסת השבת. האם מתעוררות אצלכם תחושות מיוחדות/ נרגשות כמו בשיר?
- "מתגנב מתגנב ופותח דלתות"- אילו דלתות נפתחות לדעתכם? (=דלתות בית הכנסת, המשפחה, הבית, המסורת, השקט, המנוחה..)
- למה התכוון נועם חורב במשפט "שיר ישן שעובר אצלנו במשך דורות"? כיצד השבת מאפשרת את החיבור הזה? האם גם אצלכם מורגשת השבת כמחברת לדורות הקודמים- למשפחה או למסורת היהודית?
- "זה עוד יום שישי"- מדוע בחר הכותב להוסיף את המילה "עוד"? מה זה מלמד אותנו על השבת?
- מהן השורות בשיר הלקוחות מן הקידוש של שבת? הסבירו אותן.
- כיצד הדיבר "זכור את יום השבת" בא לידי ביטוי בשיר זה?
- מהן "מתנות הקטנות" עליהם מדובר בשיר? (=אמונה, כוח לקבל מה שיש/אין, חוסר דאגות, שקט, חיבור לדורות)

"אמר לו הקב"ה למשה- מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם"
(מסכת שבת)

פירוש- הקב"ה אומר למשה שיש לו מתנה טובה בבית האוצרות שלו (=כספת) והיא השבת ומבקשו להודיע זאת לעם ישראל.

- מה הקשר שאתם מוצאים בין מדרש זה לשיר?
- באיזה אופן השבת היא מתנה טובה עבורכם?

2. שבת של שקט

משמיעים/מקרינים ומנתחים את השיר "אני רץ"/ דודו טסה

<https://www.youtube.com/watch?v=wNOLFIMvsw>

<p>שהעולם מציע כל זמן שהאוויר מגיע וזה לא מפריע ומלטף אותי ויש אצלך אותי את בטח תחכי</p> <p>אני רץ אני חייב להספיק כל מה שפורק ת'זעם כל מה שחלמנו פעם כל דבר שיש בו טעם ומפנק אותי</p>	<p>וזה לא מפריע וממסטל אותי ויש אצלך אור אני בטח עוד אחזור</p> <p>אני יודע אני זז וזה פוגע בלב שלי יש חור שאי אפשר לסגור ואני רץ</p> <p>אני רץ אני חייב להספיק כל מה</p>	<p>אני רץ אני חייב להספיק כל מה שהעולם מציע כל זמן שהאוויר מגיע וזה לא מפריע ומלטף אותי ויש אצלך אור למה לי לעצור</p> <p>אני רץ אני חייב להספיק כל עוד שאני מגיע כל זמן שאני מזיע</p>
--	--	---

- מה דעתכם על התנהלותו של הדובר בשיר? מדוע הוא רץ? האם הוא רץ ל... או רץ מ.../ בורח?
- האם התנהלותו טובה עבורו? היכן מוצאים בשיר את התוצאה של התנהלות זו?
- כיצד הדיבר "זכור את השבת" מהווה פתרון לקושי של הדובר בשיר?
- ההוגה אברהם יהושע השל כתב בספרו "השבת היא אי של שפיות במים סוערים"- הסבירו. האם זה נכון לגביכם?

3. שבת = שביתה

רון ואבי הם אחים בשנות ה-20 לחייהם. שניהם עובדים על מנת לממן את לימודיהם.
רון עובד כמאבטח בקניון העירוני וכמקובל – אינו עובד ביום שבת.
אבי עובד כשליח בפיצרייה המחייבת את עובדיה לעבוד גם בשבת. למעשה, אין לו יום מנוחה.
האחים רון ואבי כמעט ואינם נפגשים בגלל עבודתו של אבי.

- "יום השבת משווה העשיר והעני, האדון והעבד, קטן וגדול שווה בו, ועבד חופשי מאדוניו (" שמואל דוד לוצאטו)
- למורה- יש לדון במקרה בהקשר של הציטוט הנ"ל.
- איך לדעתכם מרגיש אבי? מה ההשלכות האפשריות של העבודה בשבת על חייו (לחץ, שחיקה, עייפות גופנית, חוסר זמן למשפחה..)
- מה מרוויח רון מכך שהקניון, ולמעשה מדינת ישראל בחוקיה, מכבדים את הדיבר "זכור את השבת"?

- במבט כללי- בארצות רבות במזרח ובעולם השלישי אין יום מנוחה כלל. בעולם המערבי מקובל יום מנוחה שבועי (ארה"ב- יום ראשון) ובמדינת ישראל נקבעה השבת כיום המנוחה הרשמי וחל עליו "חוק יום עבודה ומנוחה".

נסו לחשוב על ההבדלים בין עולם שבו מכבדים את הדיבר "זכור את השבת" לעומת עולם שבו מפרים אותו.

4. סיפור "תבלין של שבת"

אנטוניוס מלך רומי כיבד מאוד את רבי יהודה הנשיא והעריך את חכמתו. פעמים רבות בא לבקר אצלו ושאל בעצתו בעניינים שונים.

פעם קרה, שהמלך בא אל ידידו ביום השבת. הזמין אותו רבי יהודה לסעוד עמו את סעודת השבת ואנטוניוס נענה לכך. ישבו השניים ליד השולחן הערוך בכלים יפים והמשרתים הביאו להם מאכלים טובים –בשר עופות ודגים- שהוכנו לפני שבת כיוון שבשבת רבי יהודה לא היה מבשל.

חשש רבי יהודה שמא המלך יתאכזב מכך שמוגש אוכל שאיננו טרי וחסם את הפתחו המלך אכל בהנאה רבה, ומכל מאכל שהובא לשולחן בקש מנה נוספת.

מאכליך טעימים מאוד! אמר אל רבי יהודה. הטבחים שלי אינם יודעים לבשל אוכל מצוין שכזה. רצוני לסעוד אצלך גם באחד מימות החול. ציווה רבי יהודה להכין סעודה של כל מיני מעדנים ומאכלים טובים והזמין את המלך הרומאי לאחד מימות ימות השבוע.

שוב ישבו לאכול והפעם הביאו המשרתים לפניו מאכלים טריים וחמים, שריח נעים נודף מהם. טעם אנטוניוס וטעם- ונענע בראשו, כאילו איננו מרוצה.

זה לא רע, אמר אל רבי יהודה, אבל המאכלים שאכלתי אצלך בשבת היו הרבה יותר טעימים!

אמר רבי יהודה: היום חסרים המאכלים תבלין אחד, ובלי תבלין זה אינם יכולים להיות טעימים כל כך.

ענה אנטוניוס, קצת ברוגזה: ומדוע חסר? ולמה לא קנית את התבלין ההוא, גם אם הוא יקר? הייתי מוכן להחזיר לך את ההוצאה, וכי באוצר המלך חסר דבר? היית מבקש והייתי מביא לך!

חיך רבי ואמר: את התבלין הזה אי אפשר לקנות בכסף. שבת שמו!

בשבת יש ברכה במאכלים והם יותר טעימים.

וכי יש לך שבת באוצר שלך?

חיך אנטוניוס בהבנה והודה לו על האירוח.

- מה גרם למאכלים של שבת להיות טעימים יותר עבור אנטוניוס המלך? האם אכן יש תבלין של שבת- למה הכוונה?
- מה בשבת יכול לגרום לארוחה להיות טעימה יותר? (הישיבה המשותפת, השיח המשפחתי, ההשקעה במאכלים ובסידור הבית, האווירה החגיגית..)

5. פרוייקט השבת העולמי-

בשנת 2013 יזם רבה הראשי של דרום אפריקה את "פרוייקט השבת" ובו הציע שכל הקהילה תשמור יחד שבת אחת "keeping it together". הפרוייקט זכה להצלחה מסחררת – כ-75,000 יהודים בעיר שמרו יחד את השבת. שנה לאחר מכן הפרוייקט התפשט ל-350 קהילות יהודיות נוספות ברחבי העולם.

מקרינים לתלמידים את הסרטון של הפרוייקט - <https://www.youtube.com/watch?v=hdEEtYGT4Kw>

ומכוונים אותם לשים לב לנקודות הבאות:

- כיצד השפיעה חווית שמירת השבת על אנשים ששמרו אותה לראשונה?

אל עמי - אל עממי
אל עמי - אל עממי
זהות | צינות | מורשת | אחדות

• כיצד השפיעה חוויית השבת על הקהילה ?

6. רגע של שיתוף

נקודות לשיתוף: כיצד הדיבר "זכור את יום השבת לקדשו" נוגע בי? איך אני מיישם אותו בחיי? מה הקושי/הרווח

בקיום הדיבר? כיצד השפיע עליי לימוד הדיבר?

אנכי ה' | לא יהיה | לא תשא | זכור את | כבד את | לא תרצח | לא תנאף | לא תגנוב | לא תענה | לא תחמוד